

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1995-1996

19 MAART 1996

Voorstel van resolutie over de situatie van het milieu en de mensenrechten in Nigeria

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE AANGELEGENHEDEN
UITGEBRACHT
DOOR MEVR. **SÉMER**

INLEIDING DOOR DE INDIENER VAN HET VOORSTEL

Het voorstel verwijst naar de negen opposanten die op 10 november 1995 door het militaire regime werden opgeknoopt. Een van hen was de schrijver en milieu- en mensenrechtenactivist Ken Saro-Wiwa.

In mei 1994 werden zij aangehouden om pas maanden later verantwoordelijk te worden gesteld voor de dood van vier overheidsambtenaren. Dit alles zonder sluitende bewijsvoering en zelfs zonder enige vorm

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen:

1. Vaste leden: de heer Vautmans, voorzitter; mevrouw Bribosia-Picard, de heren Ceder, Hostekint, mevrouw Lizin, de heren Mahoux, Staes, de dames Thijs, Willame-Boonen en Sémer, rapporteur.
2. Andere senatoren: de heer Anciaux en mevrouw Dardenne.

Zie:

Gedr. St. van de Senaat:

1-194 - 1995/1996:

- Nr. 1: Voorstel van resolutie.
Nr. 2: Amendementen.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1995-1996

19 MARS 1996

Proposition de résolution sur l'état de l'environnement et le respect des droits de l'homme au Nigéria

RAPPORT

FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES
PAR MME **SÉMER**

INTRODUCTION DE L'AUTEUR DE LA PROPOSITION

La proposition fait référence aux neuf opposants que le régime militaire a exécutés par pendaison le 10 novembre 1995. L'un d'eux était l'écrivain Ken Saro-Wiwa, actif défenseur de l'environnement et des droits de l'homme.

Arrêtés en mai 1994, ils n'ont été accusés de la mort de quatre fonctionnaires que quelques mois plus tard. Tout cela s'est fait sans preuves cohérentes et sans le moindre respect des droits de la défense. La commu-

Ont participé aux travaux de la commission:

1. Membres effectifs: M. Vautmans, président; Mme Bribosia-Picard, MM. Ceder, Hostekint, Mme Lizin, MM. Mahoux, Staes, Mmes Thijs, Willame-Boonen et Sémer, rapporteuse.
2. Autres sénateurs: M. Anciaux et Mme Dardenne.

Voir:

Documents du Sénat:

1-194 - 1995/1996:

- N° 1: Proposition de résolution.
N° 2: Amendements.

van elementair respect voor de rechten van hun verdediging. Een reactie vanwege de internationale gemeenschap kon dan ook niet uitblijven. Voor de Verenigde Naties werd er een procedure tot veroordeling ingeleid, ambassadeurs werden teruggeroepen en het land werd zelfs uit het Gemenebest gebannen.

De situatie in Nigeria kwam uitvoerig aan bod in de media tot en met de terechtstelling van Ken Saro-Wiwa.

Er is sindsdien niet veel ten gronde veranderd.

Eén opvallend punt is dat een multinationale onderneming nogal lichtzinnig omgesprongen heeft met de context waarin ze werkt. Zo zou ze zelfs onlangs nog een wapencontract hebben onderhandeld voor het Nigeriaans bewind.

De indiener vraagt met betrekking tot de nieuwe verwickelingen zijn voorstel van resolutie niet te wijzigen. Hij zal de nodige toevoegingen aan de ontwerpresolutie in plenaire vergadering aanbren- gen.

De houding van de actoren ter plaatse toont aan dat de resolutie haar volle actualiteit behouden heeft.

De houding van België is niet geheel vrijblijvend, vermits ze een preferentieel aandeel bezit in Distrigas, dat werkt met Shell in Nigeria.

BESPREKING

Een senator stelt vast dat de internationale gemeenschap de executies van 10 november 1995 als moord in koelen bloede heeft ervaren omdat de beklaagden voor een uitzonderingsrechtbank zijn verschenen en op een onrechtvaardige wijze zijn berecht, zonder mogelijkheid van beroep en met een algehele miskennis van de mensenrechten.

Nu het obligate internationale protest geluwd is, zullen de westerse partners de gevolgen moeten trekken uit hun houding van ondoeltreffende discretie die zij tussen de bekendmaking van de veroordelingen en de uitvoering ervan hebben aangenomen.

Ook zullen zij moeten nagaan wat de beste manier is om een andere wending te geven aan het dictatoriaal regime van generaal Abacha.

Om de toestand te kunnen begrijpen moeten wij eerst enkele historische en geografische feiten aanhalen.

De Ogoni zijn een kleine stam in het oosten van de Nigerdelta. Sinds tijden is dat een vruchtbaar land met een weelderige plantengroei. De rivieren waren vroeger visrijk en in de grootste mangrovegronden van heel Afrika was de hoeveelheid wild lange tijd bijna onuitputtelijk. Vandaar die grote bevolkingsdichtheid. Dat paradijs is echter verloren gegaan:

nauté internationale ne saurait, dès lors, rester sans réaction. Une procédure de condamnation a été intentée devant les Nations unies, des ambassadeurs ont été rappelés et le pays a même été mis au ban du Commonwealth.

Les médias se sont beaucoup intéressés à la situation au Nigéria, jusques et y compris l'exécution de Ken Saro-Wiwa.

Rien n'a changé fondamentalement depuis lors.

Une chose qui frappe, c'est la légèreté avec laquelle une entreprise multinationale s'est comportée dans le contexte où elle travaille. Elle aurait ainsi négocié, récemment encore, un contrat de fourniture d'armes pour le régime nigérian.

L'auteur demande que l'on ne modifie pas sa résolution en fonction des nouveaux développements. Il apportera les ajouts nécessaires au projet de résolution en séance plénière.

L'attitude adoptée par les acteurs sur place démontre que la résolution conserve toute son actualité.

La Belgique n'a pas tout à fait les mains libres, puisqu'elle détient une participation préférentielle dans Distrigas, qui collabore avec la compagnie Shell au Nigéria.

DISCUSSION

Une sénatrice constate que les exécutions du 10 novembre 1995 sont ressenties par la communauté internationale comme un assassinat pur et simple, car les prévenus ont été jugés de manière inique par un tribunal d'exception, sans possibilité d'appel et en complète négation du respect des droits de l'homme.

Une fois accomplies ces figures imposées de l'indignation internationale, les partenaires occidentaux devront tirer les conséquences de l'inefficace discrétion qui a prévalu entre l'annonce des condamnations et leur confirmation.

Il faudra s'interroger sur le meilleur moyen d'infléchir le cours pris par la dictature du général Abacha.

Pour comprendre la situation, il nous faut revenir sur quelques données historiques et géographiques.

Les Ogonis sont une petite ethnie de l'est du delta du Niger. Cette région a toujours été une terre fertile avec une végétation abondante. Les rivières furent jadis poissonneuses et le plus grand marécage de mangroves de toute l'Afrique constitua longtemps une réserve de gibier inépuisable, ce qui explique une densité de population très forte. Ce paradis est bel et

sedert 1956 hebben verscheidene oliereuzen, waaronder Shell, maar ook de Amerikaanse ondernemingen Chevron en Mobil, de Italiaanse onderneming Agip en de Franse onderneming Elf, er zich gevestigd om er olie te winnen.

De Nigeriaanse Staat is de belangrijkste partner van Shell in «Shell Petroleum Development Company of Nigeria» (S.P.D.C.). Dat verklaart waarom niemand gehoor heeft voor de gewettigde eisen van de Ogoni. Erger nog, in die streek woedt thans een militaire repressie. Wie de multinationale oliemaatschappijen ook maar een strobreed in de weg legt, wordt op brutale manier de mond gesnoerd of bekoopt het met zijn leven. Zo heeft de Nigeriaanse politie een aantal raids uitgevoerd om de bevolking te terroriseren.

Thans is Nigeria de vijfde grootste producent van de O.P.E.C.-landen. Het voert zijn olie uit naar de Verenigde Staten, Spanje, Frankrijk en Duitsland. Onder zijn voornaamste klanten telt het de Verenigde Staten (40,5 pct.) en de Europese Unie (39,5 pct.). Overigens bestaat de uitvoer van Nigeria voor 97,6 pct. uit olie.

De Nigeriaanse Regering is als de dood voor het vertrek van de multinationals. Een boycot van Nigeriaanse produkten zou onmiddellijke gevolgen hebben, ofschoon de bevolking daar maar heel weinig van zou merken.

Al die gegevens in aanmerking nemend, pleit de senator voor een olie-embargo. Zij verwijst naar haar vraag om uitleg aan de minister van Buitenlandse Zaken in Commissie Buitenlandse Zaken van 13 december 1995.

De senator dient twee amendementen in (gedr. st. 1-194/2).

Amendement nr. 1 van mevrouw Dardenne heeft tot doel na te gaan hoe België gebruik kan maken van zijn «golden share» voor het Distrigas/Shellcontract.

Dat is doeltreffender dan vrome wensen te uiten om schot in de zaak te krijgen.

Amendement nr. 2 van mevrouw Dardenne pleit ervoor dat België bij de V.N. aandringt op het instellen van een onderzoekscommissie.

Zij verwijst in dit verband naar haar vraag om uitleg van 13 december 1995 (zie *Handelingen* Senaat van 13 december 1995, blz. 81 en volgende).

Een lid maakt een bedenking bij de laatste bepaling van het dispositief. Volgens inlichtingen ingewonnen bij de Europese Commissie zou besloten zijn tot schorsing van de ontwikkelingssamenwerking met Nigeria en van de Conventie van Lomé voor wat dat land betreft.

bien perdu. En effet, depuis 1956, plusieurs multinationales pétrolières, dont la Shell — mais aussi les américaines Chevron et Mobil, l'italienne Agip et la française Elf —, s'y sont installées pour exploiter les réserves pétrolières.

L'État nigérian est le principal partenaire de la Shell dans la S.P.D.C. — Shell Petroleum Development Company of Nigéria —, ce qui explique que les revendications légitimes des Ogonis ne sont nullement entendues. Au contraire, la répression militaire s'est abattue sur la région. Quiconque gêne les multinationales du pétrole est ramené brutalement à la raison ou le paie de sa vie. C'est ainsi qu'une série d'actions ont été menées par les forces de police nigérianes afin de terroriser la population.

Actuellement, le Nigéria est le cinquième producteur au sein de l'O.P.E.P. et exporte son pétrole vers les États-Unis, l'Espagne, la France et l'Allemagne. Ses principaux clients sont les États-Unis, pour 40,5 p.c., et l'Union européenne, pour 39,5 p.c.; le pétrole représente par ailleurs 97,6 p.c. de ses exportations.

Le régime nigérian ne craint rien autant que le retrait des multinationales; le boycottage des produits venus du Nigéria aurait des conséquences immédiates tout en n'ayant qu'un effet marginal sur la population.

En tenant compte de cet ensemble de données, la sénatrice plaide pour un embargo pétrolier. Elle renvoie à sa demande d'explications adressée au ministre des Affaires étrangères en réunion de la Commission des Affaires étrangères du 13 décembre 1995.

La sénatrice dépose deux amendements (doc. 1-194/2).

L'amendement n° 1 de Mme Dardenne a comme objectif de déterminer comment la Belgique peut user de son action privilégiée (*golden share*) dans le contrat Distrigas-Shell.

Cela est plus efficace que d'exprimer des vœux pieux pour faire bouger la chaîne.

L'amendement n° 2 de Mme Dardenne plaide pour une interpellation belge à l'O.N.U. en vue de créer une commission d'enquête.

Elle renvoie à cet égard à sa demande d'explications du 13 décembre 1995 (voir les *Annales* du Sénat du 13 décembre 1985, pp. 81 e.s.).

Un membre émet une réflexion au sujet du dernier alinéa. D'après les renseignements recueillis à la Commission de l'U.E., une suspension de la coopération au développement et de la Convention de Lomé à l'égard du Nigéria aurait été décidée.

In een memorandum over de verhouding Nigeria/E.U. wordt een tijdelijke stopzetting van de onderhandelingen in het kader van die conventies aangekondigd.

Is het dan nog nodig om daarover een voorstel te doen terwijl het doel reeds bereikt is?

Een senator vraagt beter te omschrijven welke instantie tot taak heeft te beslissen over de schorsing en de daarmee gepaard gaande uitvoeringsmaatregelen. Beslist de Commissie of de Raad?

Een lid beweert dat het de Raad is die optreedt als orgaan voor ontwikkelingssamenwerking.

Een lid stelt vast dat iedereen ermee akkoord gaat dat het embargo tegen Irak zeer schadelijk is voor de zwakke groepen in dat land. Hij verwijst hiervoor naar het document 1-239/1(1). Hij vraagt zich af of men in Nigeria niet hetzelfde nefaste effect gaat teweegbrengen.

Hij stelt bovendien vast dat de houding van de Commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden niet consequent is.

Men is inderdaad voor een bevrozing van de coöperatie met Nigeria en Zaïre, maar voor China onthoudt men zich.

Hij vraagt bijgevolg meer duidelijkheid vanwege de meerderheid over de oorzaken van deze gedifferentieerde houding.

De indiener van het voorstel pleit, in tegenstelling tot wat de vorige spreker beweert, voor enkelvoudige maatstaven bij het beoordelen van verschillende regimes. De ideologie kan geen grondslag zijn voor het bepalen van een politieke houding in debatten over mensenrechten.

Wat Nigeria betreft, moet men de specifieke toestand voor ogen houden, die maakt dat de hulp van de Europese Unie nu al niet terechtkomt bij het Ogoni-volk. Een embargo is de prijs die moet betaald worden door Nigeria opdat dit volk zijn toekomst weer in handen zou kunnen nemen.

Een senator bevestigt dat het embargo volgens haar niets zal veranderen aan de situatie van het Ogoni-volk. Bovendien zijn er aanwijzingen dat Shell als gevolg van de Europese maatregelen zijn houding begint om te buigen.

Dat is een aanmoediging om het door de E.U. gevoerde beleid voort te zetten.

(1) Voorstel van resolutie over de situatie in Irak (van de heer Staes en mevrouw Thijs).

Dans un mémorandum au sujet des rapports Nigeria/U.E., l'on annonce un gel des négociations dans le cadre de ces conventions.

Est-il, dès lors, encore nécessaire de mentionner un souhait à cet égard, alors que l'objectif est déjà atteint?

Une sénatrice demande que l'on identifie mieux l'instance à qui il incombe de décider la suspension et ses mesures d'exécution. Est-ce la Commission ou le Conseil qui décide?

Un membre prétend que c'est le Conseil qui agit en tant que commission de coopération.

Un membre constate que tout le monde reconnaît que l'embargo contre l'Irak est très dommageable pour les petits gens de ce pays. Il se réfère à ce propos au document 1-239/1(1). Il se demande si l'on ne va pas provoquer le même effet néfaste au Nigéria.

Il constate d'autre part que l'attitude de la Commission des Affaires étrangères n'est pas conséquente.

On est, en effet, partisan de geler la coopération avec le Nigéria et le Zaïre, mais on s'abstient pour ce qui est de la Chine.

En conséquence, il demande des éclaircissements à la majorité sur les raisons de cette attitude différenciée.

Contrairement à ce qu'affirme le préopinant, l'auteur de la proposition préconise des critères simples pour juger les différents régimes. L'idéologie ne peut servir à définir une attitude politique dans les débats sur les droits de l'homme.

En ce qui concerne le Nigéria, on doit avoir à l'esprit la spécificité de la situation qui fait que, dès à présent, l'aide de l'Union européenne ne parvient pas au peuple ogoni. Un embargo est le prix à payer par le Nigéria pour que ce peuple puisse reprendre son avenir en main.

Une sénatrice confirme qu'à son sentiment, l'embargo ne changera rien à la situation des Ogonis. Il y a en plus des indications selon lesquelles, à la suite des mesures européennes, Shell commencerait à infléchir son attitude.

Tout cela est un encouragement pour la poursuite de la politique menée par l'U.E.

(1) Proposition de résolution sur la situation en Irak (de M. Staes et Mme Thijs).

Een lid is van oordeel dat men toch niet eerlijk kan beweren dat het opschorten van de Conventie van Lomé geen effecten zou hebben op de plaatselijke bevolking.

Een ander lid geeft het voorbeeld van Cuba, dat het langste embargo ondergaat uit de geschiedenis, en waaruit blijkt dat de bevolking, en de bevolking alleen, de negatieve effecten daar van ondergaat, daar waar de machthebbers er zich niets van aan trekken.

Een boycot op de olie-uitvoer is op het eerste gezicht het meest probate middel, omdat Nigeria plannen heeft om de olieproductie op te drijven naar 2,5 miljoen vaten per dag in 1999. Tot voor kort werd ongeveer 1,9 miljoen vaten per dag opgepompt, iets meer dan het O.P.E.C.-kwotum van 1,86 miljoen vaten, maar minder dan het gemiddelde van 2 miljoen vaten in 1994.

Tot een regelrechte boycot van Nigeriaanse olie zal het evenwel niet komen. In dit geval dient er in de eerste plaats op gewezen te worden dat de Nigeriaanse bevolking er het eerste slachtoffer van zal zijn. Nigeria is voor zijn buitenlandse deviezen voor bijna 90 pct. afhankelijk van de export van zijn olie.

In de plaats van een olieboycot, zou men volgens een lid beter vragen om de levering van onderdelen en materiaal voor de Nigeriaanse olie-industrie aan banden te leggen. Een gelijkaardige V.N.-maatregel tegen Libië heeft de olieproductie daar sterk afgeremd.

Een lid vraagt om ook de voorlaatste bepaling van het dispositief te onderzoeken en vraagt uitleg over de context waarnaar de resolutie verwijst. Wat is het verband tussen de activiteiten van een privé-bedrijf en de toepassing van de mensenrechten in Nigeria?

De indiener van het voorstel legt uit dat de manier van exploitatie van de natuurlijke rijkdommen door de privé-firma's in Nigeria van dergelijke bedenkelijke aard is, dat ze een fysische degradatie teweeg brengt van het leefmilieu, waarvan de overleving van het Ogonie-volk kan afhangen.

Hij verwijst daarbij naar de ecologische rampen in de voormalige Sovjetunie, waardoor hele gebieden onleefbaar werden.

Bovendien onderhoudt het privé-consortium in Nigeria zulke nauwe banden met het bewind, dat men er niet kan aan twijfelen dat dit laatste beïnvloed wordt om de produktie zo weinig mogelijk te verstoren.

De Lomé-Conventie heeft ten andere het beginsel erkend dat er een relatie bestaat tussen de econo-

Selon un membre, on ne peut honnêtement prétendre qu'une suspension de la convention de Lomé n'aurait pas d'effet sur la population locale.

Un autre membre donne l'exemple de Cuba, qui subit le plus long embargo de l'histoire et qui montre que c'est la population, et elle seule, qui en subit les effets négatifs, tandis que les gouvernants ne s'en inquiètent nullement.

Le boycottage des exportations de pétrole paraît être à première vue le moyen le plus adéquat, parce que le Nigéria a l'intention de porter sa production journalière à 2,5 millions de barils en 1999. Jusqu'il y a peu, on pompait environ 1,9 million de barils par jour, soit un peu plus que le quota O.P.E.C. fixé à 1,86 million de barils, mais moins que la moyenne de 2 millions de barils en 1994.

On n'ira toutefois pas jusqu'à boycotter carrément le pétrole nigérian. Dans ce cas, il faut souligner d'abord que la population nigériane en serait la première victime. Le Nigéria est tributaire à près de 90 p.c. de ces exportations de pétrole pour ses devises étrangères.

Plutôt qu'un boycottage pétrolier, on ferait mieux, d'après l'intervenant, de demander que l'on bloque la fourniture de pièces et de matériel pour l'industrie pétrolière nigériane. Une mesure analogue prise par les Nations unies à l'encontre de la Libye y a freiné considérablement la production pétrolière.

Un membre demande d'examiner également l'avant-dernier alinéa et demande une explication au sujet du contexte qu'évoque la résolution. Quel est le lien entre les activités d'une firme privée et l'application des droits de l'homme au Nigéria?

L'auteur de la proposition déclare que la manière dont les firmes privées exploitent les ressources naturelles au Nigéria est tellement douteuse qu'elle provoque une dégradation physique de l'environnement susceptible de mettre en péril la survie du peuple ogoni.

Il se réfère à ce propos aux catastrophes écologiques qui se sont produites dans l'ancienne Union soviétique et qui ont rendu des territoires entiers non viables.

D'autre part, au Nigéria, le consortium privé entretient avec le régime des liens si étroits que ce dernier subit sans aucun doute des pressions pour gêner le moins possible la production.

La Convention de Lomé a par ailleurs consacré le principe qu'il existe une relation entre les activités

miscie activiteiten en de politieke, en dat er wederzijdse implicaties zijn(1). Dit wijst er op dat de resolutie niet van elke grond gespeend is.

Wat meer bepaald Nigeria betreft, gaat de evolutie ronduit in de slechte richting: de gevangenen worden immers niet bevrijd.

Het embargo wordt mee gevraagd door het betrokken Ogonie-volk, blijkens diens verschillende woordvoerders.

Een ander aspekt is dat het Ogonie-volk een primitief volk is, waarbij de verbondenheid met de natuur zo groot is dat ze wel altijd een prijs willen betalen als dit bijdraagt tot het herstel van hun natuurlijk milieu.

De Europese bedrijven verdienen wat dat betreft extra-aandacht van onzentwege, omdat we er nog greep op hebben.

De uitleg van Nigeria is gekend: een embargo zou de vitale belangen van het land raken. Dergelijke redenering is echter van geen tel tegenover de schending van de mensenrechten.

Een interveniënt verklaart ook akkoord te gaan met het bespreken van de mensenrechten in een context waaruit alle ideologie geweerd wordt.

Hij is in ieder geval niet gewonnen voor een embargo van de olieproductie, omdat hij er van overtuigd is dat een dergelijke maatregel ten koste gaat van de gewone bevolking. Hij verwijst hiervoor naar de toestand in Zaïre.

Hij geeft ook als voorbeeld de boycott van Franse wijnprodukten waarmee werd gedweept tijdens de Franse kernproeven. Het is duidelijk dat dit ten koste zou hebben gegaan van de bevolking, i.c. de wijnboeren.

Indien men geen onderscheid wil op ideologische basis, dan is het duidelijk dat de sancties op gelijke wijze moeten verlopen.

De indiener van het voorstel waarschuwt dat men zich niet mag blind staren op bepaalde voorbeelden.

Zo wordt de boycot van Cuba nu pas effectief, nu de bevoorrechte relaties met de ex-communistische landen zijn weggevallen.

Wat is het alternatief? Dat is de vraag die men onvermijdelijk moet stellen.

(1) De toenmalige staatssecretaris voor Ontwikkelingsamenwerking werkte gedurende de periode 1992-1994 aan het uitwerken van een soort codex om de ontwikkelingshulp te koppelen aan de eerbied voor de mensenrechten. Het principe van de koppeling werd overgenomen door de Europese Unie. Zo werd naar aanleiding van de herziening van de Lomé-Convention, een artikel 1/5bis ingevoegd waarbij dit principe in de Conventie wordt opgenomen. Die drempelverhoging heeft als gevolg dat de hulp die in het kader van de Lomé-Convention aan Nigeria wordt toegekend, werd opgeschort.

économiques et les activités politiques et qu'il y a des implications(1) réciproques. Cela montre que la résolution n'est pas dénuée de tout fondement.

En ce qui concerne plus particulièrement le Nigeria, l'évolution va carrément dans la mauvaise direction: les prisonniers ne sont pas libérés.

L'embargo est demandé aussi par le peuple concerné, les Ogonis, comme l'indiquent ses différents porte-parole.

Un autre aspect est que le peuple ogoni est un peuple primitif, dont le lien avec la nature est tel qu'ils seront toujours disposés à payer un certain prix si cela contribue à restaurer leur environnement naturel.

Les entreprises européennes méritent à cet égard une attention particulière de notre part, parce que nous avons encore une emprise sur elle.

L'explication du Nigeria est connue: un embargo nuirait aux intérêts vitaux du pays. Un tel raisonnement ne compte pas, toutefois, face à la violation des droits de l'homme.

Un intervenant se dit d'accord lui aussi pour discuter des droits de l'homme dans un contexte excluant toute idéologie.

Il n'est en tout cas pas favorable à un embargo de la production pétrolière, parce qu'il est convaincu qu'une telle mesure frapperait la population ordinaire. Il se réfère à cet égard à la situation au Zaïre.

Il prend également comme exemple le boycott des vins français, dont on a fait grand cas au moment de la reprise des essais nucléaires. Il est clair que ce boycott se serait exercé au détriment de la population, en l'occurrence les viticulteurs.

Si l'on ne veut pas faire de distinction sur une base idéologique, il est clair que les sanctions doivent s'exercer de manière égale.

L'auteur de la proposition souligne qu'il ne faut pas se braquer sur certains exemples.

Ainsi, le boycott de Cuba ne devient effectif qu'aujourd'hui, parce que les relations privilégiées avec les pays ex-communistes n'existent plus.

Quelle est la solution de rechange? Telle est la question que l'on doit inévitablement poser.

(1) Le secrétaire d'État à la Coopération au développement de l'époque a élaboré en 1992-1994 une sorte de code pour lier l'aide au développement au respect des droits de l'homme. Le principe de cette liaison a été adopté par l'Union européenne. Ainsi, à l'occasion de la révision de la Convention de Lomé, a-t-on inséré dans celle-ci un article 1/5bis incluant ce principe dans la convention. Cette clause a eu pour effet de suspendre l'aide attribuée au Nigeria dans le cadre de la Convention de Lomé.

Zo is het duidelijk dat, mocht er een boycot zijn geweest n.a.v. de Franse kernproeven, de eerste getroffen en de wijnboeren zouden zijn geweest.

In Nigeria liggen de kaarten evenwel anders: de effecten zouden beperkt zijn tot de oliesector, die uitgerekend aan de basis ligt van het fenomeen dat bestreden wordt. Hij verwijst naar de houding van de leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers, die eenzelfde standpunt innamen.

Een senator beweert dat in dit geval een boycot het enige doeltreffende middel is. Zij verwijst opnieuw naar haar vraag om uitleg van 19 december 1995, waarin zij de ongevallen opsomt die Shell heeft veroorzaakt bij de exploitatie van de Nigeriaanse oliereserves.

Het zal in de eerste plaats Shell zijn die er de gevolgen van ondervindt. De toestand is van die aard dat de voorgestelde boycot de bevolking niet zal treffen.

Een lid verwijst naar het voorbeeld van Zuid-Afrika waar, ondanks het feit dat slechts een kleine fractie van de bevolking toegang had tot democratische verkiezingen, er toch van deze fractie voldoende druk uitging om de situatie te wijzigen.

Het opleggen van democratie is geen goede zaak voor het instandhouden van de Lomé-Convention. Wél ziet hij heil in het aanpakken van de commerciële belangen van Shell in Europa. In dat opzicht steunt hij dan ook het amendement nr. 1 van mevrouw Dardenne.

STEMMINGEN

Amendement nr. 1 wordt aangenomen met 6 stemmen bij 2 onthoudingen.

Amendement nr. 2 wordt aangenomen met 6 stemmen bij 2 onthoudingen.

*
* *

Het geheel van het voorstel van resolutie, aldus geamendeerd, wordt aangenomen met 6 stemmen, bij 2 onthoudingen.

*
* *

Vertrouwen werd geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De Rapporteur,
Paula SÉMER.

De Voorzitter,
Valère VAUTMANS.

Il est clair que s'il y avait eu un boycott lors des essais nucléaires français, les viticulteurs auraient été les premières victimes.

Au Nigéria, en revanche, la situation est différente: les effets se limiteraient au secteur pétrolier, lequel est précisément à la base du phénomène combattu. L'auteur se réfère à l'attitude des membres de la Chambre des représentants, qui ont adopté le même point de vue.

Une sénatrice prétend qu'en l'occurrence, le boycott est le seul moyen efficace. Elle se réfère encore à sa demande d'explications du 13 décembre 1995 précitée, où elle énumérait les accidents dans l'exploitation par la Shell des ressources pétrolières du Nigéria.

C'est Shell qui sera touchée en premier lieu. La situation est telle que le boycott proposé ne changera rien au sort de la population.

Un membre se réfère à l'exemple de l'Afrique du Sud où, en dépit du fait que seule une petite fraction de la population avait accès aux élections démocratiques, cette fraction a malgré tout exercé une pression suffisante pour faire évoluer la situation.

Le fait d'imposer la démocratie n'est pas une bonne chose pour le maintien de la Convention de Lomé. Il serait par contre intéressant de s'en prendre aux intérêts commerciaux de la Shell en Europe. Dans cette optique, il soutient donc l'amendement n° 1 de Mme Dardenne.

VOTES

L'amendement n° 1 est adopté par 6 voix et 2 abstentions.

L'amendement n° 2 est adopté par 6 voix et 2 abstentions.

*
* *

L'ensemble de la proposition de résolution, ainsi amendée, a été adopté par 6 voix et 2 abstentions.

*
* *

Confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La Rapporteuse,
Paula SÉMER.

Le Président,
Valère VAUTMANS.